

FILM LAPLAND

LAPIN LIITTO

LAPIN AV-ALAN TUOTANTOKANNUSTIMEN TOIMENPIDESUUNNITELMA

LOPPURAPORTTI 2024

SISÄLLYSLUETTELO

ALKUSANAT	3
Selvityshanke toimenpidesuunnitelman taustalla.....	4
Audiovisuaalinen toimiala.....	5
1. MIKÄ ON TUOTANTOKANNUSTIN?	6
1.1 Tuotantokannustimet ja kansainvälinen kilpailu.....	7
1.2 Alueelliset tuotantokannustimet.....	8
1.3 Hyödyt ja mahdollisuudet.....	14
1.4 Kannustinjärjestelmän edut.....	15
2. RAHOITUS	16
2.1 Kuntarahoitus.....	17
2.2 Yksityinen rahoitus.....	17
2.3 Rahoituksen ekosysteemi.....	18
3. TOIMENPIDESUUNNITELMA LAPIN AV-ALAN TUOTANTOKANNUSTIMELLE	19
3.1 Lapin tuotantokannustimen rahoitus.....	20
3.2 Rahoituksen tarve ja pitkäjänteinen suunnitelma.....	20
3.3 Kuntarahoitus ja sen eri mallinnukset.....	21
4. TUOTANTOKANNUSTIMEN EHTOJEN JA KRITERIEN MÄÄRITYS	25
4.1 Ehdotus Lapin Av-kannustimen kriteereistä.....	26
4.2 Kriteerien pisteytys.....	28
4.3 Viihdetuotannot.....	28
4.4 Ehdotus tukikannustinprosentista.....	28
4.5 Ehdotus tukimaksimista.....	29
4.6 Poikkeukset.....	29
4.7 Päätöksenteko ja hallintoon liittyvät toimintamallit.....	29
4.8 Omistajuus.....	29
LOPPUSANAT	31

ALKUSANAT

Tämän toimenpidesuunnitelman tavoite on syventää lukijalle mistä tuotantokannustimessa on kysymys ja ehdottaa toimenpidesuunnitelmaa Lapin av-alan tuotantokannustimelle, joka voitaisiin ottaa käyttöön vuoden 2025 alussa. Keskeisimmät asiat tuotantokannustimen perustamiselle ovat rahoitus, tuotantokannustimen myöntämiseen vaadittavat kriteerit ja hallinto.

Kannustinjärjestelmillä pyritään lisäämään kansainvälistä kiinnostusta Suomea kohtaan tuotantomaana sekä edistämään suomalaisten yritysten kehitystä, kasvua ja kansainvälistymistä. Kansallinen AV-tuotantokannustin on enintään 25 prosentin maksuhyvitys Suomessa toteutetun tuotannon kustannuksista, jonka päälle alueet voivat myöntää omia maksuhyvityksiään houkutelakseen tuotantoja omalle alueelle.

AV-alan markkinoilla on ollut käynnissä suuri globaali rakenteellinen muutos digitalisoitumisen myöden. Elokuva- ja tv-tuotantojen tuottaminen ja levittäminen maailmanlaajuisesti on lisännyt sisällön kysyntää, etenkin tv-sarjatuotantojen suhteen.

Kansainvälinen kiinnostus Pohjoismaissa tehtyjä tuotantoja kohtaan on lisääntynyt vuosien varrella. Suuri merkitys tuo-

tantojen kysynnän kasvulle on ollut suoratoistopalvelujen kasvu. Samanaikaisesti, kilpailu eri maiden ja alueiden kesken tuotannoista on kiristynyt niillä saavutettavien hyötyjen vuoksi, jotka voivat olla sekä elinkeinopoliittisia, kulttuurillisia että imagollisia.

Suomeen on perustettu seitsemän alueellista elokuvakomissiota, joista ensimmäinen, North Finland Film Commission, aloitti toimintansa Oulussa 2000. Viimeisin elokuvakomissio, Film Tampere, perustettiin vuonna 2018, vuosi sen jälkeen, kun Business Finlandin alaisuuteen perustettiin kansallinen kannustinjärjestelmä houkuttelemaan kansainvälisiä tai kansainvälisesti rahoitettuja tuotantoja Suomeen.

Lapin alueellisen tuotantokannustimen selvitystyö voidaan myös nähdä osana Lappi-sopimuksessa aluekehittämistä ohjaavia teemoja: arktisen talouden kestävä uudistuminen, työvoiman riittävyyden hallinta, osaamisen kehittäminen vastaamaan toimintaympäristön nopeita muutoksia, kasvun mahdollistaminen ja saamelaiskulttuurin elinvoimaisuus. Lappi-sopimus on kehittämisstrategia, joka esittää kokonais-kuvan maakunnan strategisesta kehittämisestä ja rahoituksen suuntaamisesta, sekä pitkän tähtäimen tulevaisuusku-
vistä.

SELVITYSHANKE TOIMENPIDESUUNNITELMAN TAUSTALLA

Hankkeen keskeisenä tavoitteena oli selvittää edellytykset Lapin av-alan alueellisen tuotantokannustimen perustamiselle, arvioida Lapille parhaiten sopiva malli ja kriteerit, hakea asiaan kuntien ja muiden sidosryhmien sitoutuminen sekä laatia suunnitelma kannustimen rahoitukselle ja käyttöönotolle. Hankkeella pyrittiin kehittämään tuotantokannustinmalli, joka on Lapin alueellisia tarpeita ja tavoitteita tukeva sekä kustannustehokas.

Hanketta haki ja sitä toteuttaa Lapin elokuvakomissio, joka toimii Lapin yhteisen brändimarkkinointitahon House of Laplandin alaisuudessa. Lapin elokuvakomission tehtävänä on avustaa Lapissa kuvaamisesta kiinnostuneita tuotantoja, suositella sopivia kuvauslokaatioita, tekijöitä ja palveluita sekä toimia yhteyslinkkinä kuntiin ja muihin tarvittaviin tahoihin. Komissio toteuttaa myös lokaatiomarkkinointia, osallistuu alan tapahtumiin, tapaa tuottajia ja muita alan toimijoita sekä tekee Lappia tunnetuksi tuotantojen keskuudessa. Komissio on osa kansainvälisiä verkostoja, kuten AFCI (Association of Film Commissioners International), EUFCN (European

Film Commission Network) ja NFC (Nordic Film Commissions). Lisäksi se tarjoaa scout- ja recce-avustusta, jotta tuotannot voivat tutustua potentiaalsiin kuvauspaikoihin paikan päällä. Komission tehtävänä on myös av-alan kehityksen tukeminen Lapissa, mistä kannustimen selvityshanke on hyvä esimerkki.

Hanke toteutti Lapin maakuntaohjelmaa 2022–2023 seuraavien painopisteiden osalta:

1. Arktinen talous ja teollisuus kasvavat kestävästi uudistumalla
2. Osaamisen kehittäminen vastaamaan toimintaympäristön nopeita muutoksia

Hankkeen toteutus jakautui kolmeen osaan:

1. tuotantokannustimen edellytysten määrittämiseen,
2. toimintamallin luomiseen ja
3. toteuttamissuunnitelman tekemiseen.

Tuotantokannustimen edellytyksiä selvitettiin vertaamalla erilaisia alueellisia kannustimia ja osallistamalla kuntia ja sidosryhmiä työpajojen avulla. Toimintamallin hahmotelun ja kirjoitustyön jälkeen tehtiin kommenttikierros kunnissa. Toteuttamissuunnitelmassa hahmoteltiin kannustinmalleja ja vertailtiin eri mallien toimivuutta.

Hankkeen aikana kartoitettiin edellytyksiä, kriteerejä ja rahoitusmalleja alueellisen tuotantokannustimen perustamiselle. Suunnitelmassa pyrittiin määrittelemään kannustimen myöntämisprosessi ja sitouttaa kunnat toimintamallin lanseeraukseen. Yksioikaisen selkeää prosessia ei toimenpidesuunnitelma pystynyt määrittelemään, vaan jatko riippuu kuntien kiinnostuksesta jatkokehittää tuotantokannustinmallia.

TOTEUTUSAIKA:

1.10.2023 - 31.5.2024 (8 kk)

Pöytälaatikkotutkimuksessa Suomen alueellista kannustimista haettiin tietoa verkkosivuilta. Puhelinpalavereilla syvennettiin tietoa ja vahvistettiin näkemystä kannustimien hyödyistä ja paikallisista haasteista ja miten niihin pyritään vastaamaan.

Tuotantoyhtiöitä ja muita av-alan yrityksiä tavattiin ja haastateltiin koko hankkeen aikana, missä syvennyttiin heidän kokemuksiinsa ja kuultiin ehdotuksia Lappiin kehitteillä olevan kannustimen suhteen.

Työpajoilla (2kpl) ja kuntakierroksilla (4 kpl) kerättiin tietoa kuntapäätäjiltä ja av-alan kentältä samalla kun muodostettiin yleiskuva, kuinka hyvin alaa kunnissa ymmärretään ja sen potentiaali tunnistetaan. Ohjausryhmä kokoontui 5 kertaa hankkeen aikana.

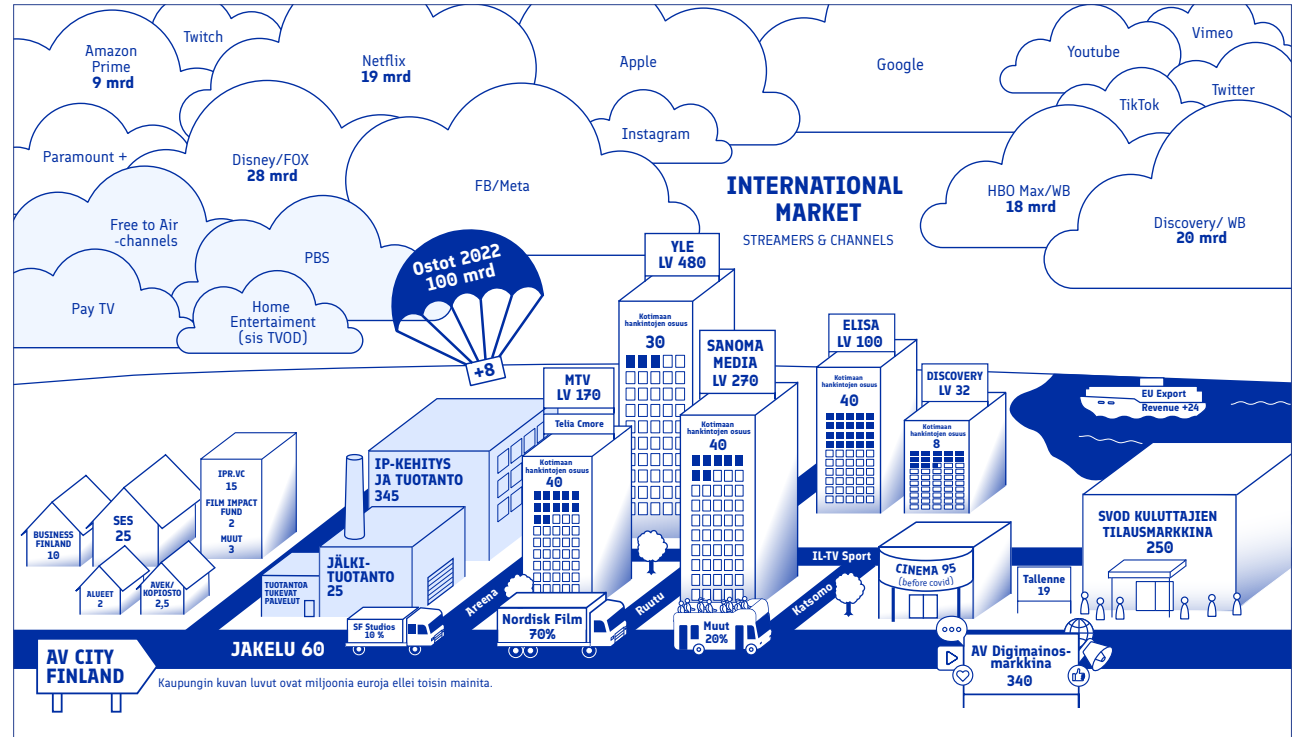
AUDIOVISUAALINEN TOIMIALA

Av-alalla tarkoitetaan yritysmuotoista audio-visuaalisen sisällön luomista, tuottamista ja jakelua. Av-ala kattaa oheisen kuvan mukaiset toiminnot. Av-alalla toimivat ne yritykset, jotka toteuttavat yhtä tai useampia näistä toiminnoista. Nämä yritykset muodostavat av-alan arvoverkoston.

Tuotettavien sisältöjen muodot ovat moninaisia. Elokuvat, draamasarjat ja muut tv:ssä ja alustoilla jaettavat käsikirjoitetut tai konseptoidut (non-scripted), tuotetut ja tallennetut ohjelmat kuten viihde ja dokumentit sekä eri muotoiset animaatio-sisällöt ovat Lappiin kehitettävän tuotantokannustimen kiinnostuksen kohteena.

Av-ala on jatkuvassa ja yhä kiihtyvässä muutoksessa digitalisaation ja muun teknologisen kehityksen sekä niiden myötä muuttuvan sisältöjen kulutusympäristön seurauksena. Viimeisten vuosien aikana myös kasvu on ollut nopeaa. Suuret globaalit jakelualustat investoivat voimakkaasti uusien sisältöjen tuotantoon ja kotimaiset sisällöt ovat saaneet osansa tästä kasvusta. Euroopan Audiovisuaalisen Observatorion mukaan eurooppalaiseen alkuperäissisältöön investointiin 17,4 miljardia euroa vuonna 2021.

TEM, Petra Tarjanne, Kasvusopimus: Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 2023:33

AV-alan Kasvusopimushankkeessa muodostettiin kuva havainnollistamaan Suomen AV-alan ekosysteemiä.

MIKÄ ON TUOTANTO- KANNUSTIN?

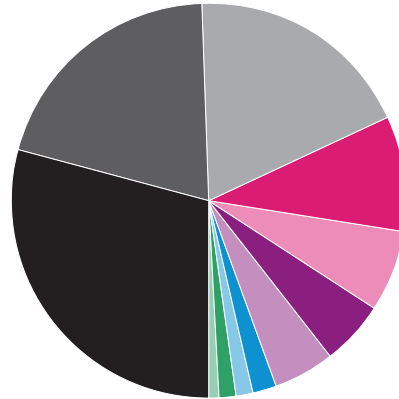
Tuotantokannustin on tuotantoyhtiölle suoritettava maksuhyvitys tuotannon toteutuneista kuluista alueella. Maksuhyvitys myönnetään siis kuvausalueella käytetystä rahasta jotka voivat olla palveluostoja, hankintoja tai paikallisen työvoiman palkkakustannuksia. Tuotantokannustimen tarkoitus on houkutellessa tuotantoja alueelle, jolloin saavutetaan elinkeino- ja kulttuuripoliittisia sekä imagollisia hyötyjä. Tuotantokannustimien on todettu lisäävän alueiden veto- ja pitovoimaa, sekä lisäävän matkailun ja siihen liittyvän palveluliiketoiminnan kiinnostavuutta.

Sekä kansalliset että alueelliset tuotantokannustimet ovat erittäin merkityksellisessä roolissa, kun tuotantoyhtiöt tekevät päätöksiä tuotantopaikkakunnista. Tuotantokannustimet nähdään osana tuotannon rahoitusta, jotka osaltaan laskevat tuotannon kokonaiskustannuksia. Kustannussäästöt mahdollistavat tuotantoyhtiöille korkeamman tuotantoarvon (ns. production value), eli tuotantobudjettia voidaan hyödyntää tehokkaammin. Seuraavalla sivulla esitellään kolme eri rahoitusmallia kahdelle erilaiselle tv-sarjalle ja yhdelle kotimaiselle elokuvalla, joista ilmenee tuotantokannustimen hyödyntäminen osana tuotannon rahoitusta.

1.1 TUOTANTOKANNUSTIMET JA HANSAINVÄLINEN HILPAILU

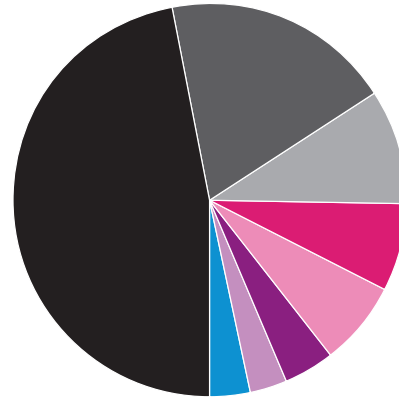
Tuotantokannustimia on hyödynnetty vuosikymmeniä maailmalla. Yhdysvalloissa tuotantoja on onnistuttu houkuttelemaan isoista kaupungeista ja osavaltioista pienempiin rikastuttamaan paikallista elinkeinoelämää ja kehittämään alueellista osaamista ja infrastruktuuria. Euroopassa tuotantokannustimia puolestaan on perustettu houkuttelemaan sekä yhdysvaltalaisia että EU-maiden tuotantoja omalle alueelle. Tänä päivänä lähes jokaisella EU-maalla on kansallinen av-alan tuotantokannustin käytössä. Olsberg SPI suorittaa Euroopan audiovisuaalisen observatorion kannalta merkittävän taloudellisten vaikutusten analyysin Euroopan kannustimista sekä ylläpitää muiden maiden tietopankkia, joihin voi tutustua liitteessä (Liite 1).

Viimeisimpänä joukkoon vuonna 2023 liittyi Ruotsi perustaen kansallisen kannustimen, joka mahdollistaa 25 % maksuhyvityksen tuotannon ostoista. Pohjoismaissa Norjassa ja Ruotsissa alueelliset tuotantokannustimet ovat olleet käytössä jo useamman vuosikymmenen. Seuraavaksi esitellään lyhyesti muutaman esimerkin niiden rahoituksesta, kriteereistä ja toiminnasta.

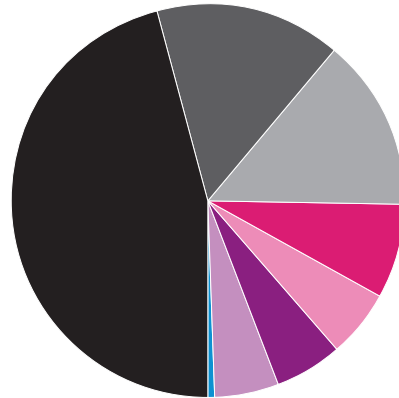
HANSAINVÄLISESTI RAHOITETTU HUUSIOSAINEN TV- SARJA

Kotimainen tv-kanava	29,40 %	1 100 000 €
Business Finland	20,10 %	750 000 €
Pohjoismaiset tv-kanavat	18,70 %	700 000 €
Sijoittaja	9,40 %	350 000 €
Suomen elokuvasäätiö	6,70 %	250 000 €
Sarjan tuottajat	5,30 %	200 000 €
Pohjoismainen elokuva- ja tv-rahasto	5,00 %	187 000 €
Markkinointiyhteistyö	1,80 %	68 000 €
Alueellinen rahoittaja 1	1,60 %	60 000 €
Alueellinen rahoittaja 2	1,30 %	50 000 €
Alueellinen rahoittaja 3	0,70 %	25 000 €
Yhteensä		3 740 000 €

PÄÄOSIN KOTIMAASTA RAHOITETTU KAHDEKSANOSAINEN TV-SARJA

Kotimainen tv-kanava	47,2 %	1 500 000 €
Business Finland	18,9 %	600 000 €
Ulkomainen tv-kanava ennakkomyynti	9,4 %	300 000 €
Suomen elokuvasäätiö	7,2 %	230 000 €
Ulkomainen jakeluyhtiö	6,9 %	220 000 €
Pohjoismainen elokuva- ja tv-rahasto	4,1 %	130 000 €
Tuottajat	3,1 %	100 000 €
Alueellinen rahoittaja	3,1 %	100 000 €
Yhteensä		3 180 000 €

HOTIMAINEN ELOKUVA

Suomen elokuvasäätiö	46,0 %	900 000 €
Kotimainen tv-kanava	15,3 %	300 000 €
Kotimainen teatterilevitys	14,1 %	275 000 €
Eurimages	7,7 %	150 000 €
Tuottajat	5,6 %	110 000 €
Nordisk Film & TV Fond	5,6 %	110 000 €
Ulkomainen kannustin	5,1 %	100 000 €
Ulkomainen tv-kanava ennakkomyynti	0,5 %	10 000 €
Alueellinen rahoittaja	0,0 %	-
Yhteensä		1 955 000 €

Lähde: Tv-sarjojen ja elokuvien rahoitusmallit ja kannustin: Petri Kempainen, 24.1.2024

Kuva: Anssi Jokiranta, Lapin Kansa

On syytä huomata, että alueelliset kannustimet maailmalla toimivat usein myös rahastoina ja tuotantoriskiä ottavana osa-tuottajina, jonka vuoksi niiden strategia, rahoituslähteet ja operatiivinen toiminta on hyvin erilaista kuin Suomen alueellisilla kannustimilla. Erilaiset esimerkit antavat kuitenkin mahdollisuuden miettiä tulevaisuuden vaihtoehtoja kehittää tuotantokannustimen rahoitusta ja tavoitteita kansainvälisten esimerkkien pohjalta.

1.2 ALUEELLISET TUOTANTOKANNUSTIMET SUOMEN POHJOISMAISISSA NAAPURIVALTIOISSA

Esimerkeiksi valittiin Ruotsi ja Norja, koska maat kilpailevat sekä Suomen että Lapin näkökulmasta kuvauskohteina suomalaisille ja kansainvälisille tuotannoille. Suomen pohjoismaisten rajanaapureiden alueiden lisäksi myös Islanti ja Kanada kilpailevat av-tuotannoista, joista etenkin Islanti on houkutteleva vaihtoehto monelle tuotannolle nykyaikaisten studiofasiliteettien sekä mittavan kannustinohjelmansa vuoksi. Islanti onkin viime vuosina onnistunut vetämään puoleensa lukuisia korkean profiilin ja suuren kokoluokan tuotantoja.

1.2.1 RUOTSI

FILM I VÄST

Västra Götaland erottuu Ruotsin johtavana kulttuurialueena, ylpeillen maan suurimmalla kulttuuribudjetilla sekä absoluuttisesti että asukasta kohden laskettuna. Alue tunnistaa kulttuurin välttämättömän roolin sosiaalisen elämän muokkaajana, aktiivisen kansalaisuuden edistäjänä ja demokraattisen kehityksen tukijana. Lisäksi kulttuuri toimii henkilökohtaisen kasvun, työllisyysmahdollisuuksien ja alueellisen kehityksen katalyyttinä, tehden siitä Västra Götalandin kasvustrategian kulmakiven.

Film i Väst on yksi Euroopan johtavista alueellisista elokuvarahastoista, sijoittuen Ruotsin elokuva-instituutin jälkeen maan toiseksi suurimmaksi elokuvien rahoittajaksi.

Vuodesta 1992 lähtien Film i Väst on ollut mukana yli 1 300 ruotsalaisen ja kansainvälisen pitkän elokuvan, draamasarjan, dokumentin ja lyhytelokuvan koko tuotannossa. Nämä yhteistuotannot ovat saaneet tunnustettuja palkintoja kuten Oscar-palkintoja, Golden Globeja, Emmy-palkintoja ja Euroopan elokuvapalkintoja, korostaen rahaston merkittävää panosta maailmanlaa-

juiseen elokuvakarttaan. Olennaisena osana Västra Götalandin aluetta Film i Västillä on keskeinen rooli vahvistettaessa Skandinavian asemaa johtavana elokuva-alueena.

Film i Väst on sitoutunut yhteistyöhön ammattimaisen elokuvateollisuuden kanssa elokuvien, draamasarjojen ja muiden audiovisuaalisten formaattien yhteistuotannoissa. Lisäksi rahasto pyrkii edistämään modernia ja kestävästä infrastruktuuria Västra Götalandissa tukemalla lahjakkuuksia, kehittämällä osaamista ja luomalla tiloja, jotka houkuttelevat alueelle Ruotsin, Pohjoismaiden ja Euroopan elokuvateollisuutta.

Film i Väst saa pääosan rahoituksestaan Västra Götalandin alueelta (VGR). Lisäksi siihen osallistuvat Trollhättanin ja Vänersborgin kunnat. Tuloja kerryttää myös aiemmista yhteistuotannoista saadut voitot.

FILMPOOL NORD

Filmpool Nord on Pohjois-Ruotsin alueellinen elokuvaorganisaatio, jonka tehtävänä on edistää liikkuvan kuvan toimintaa teollisuutena, liiketoimintana, kulttuurillisena ilmaisuna ja opetusvälineenä. 1996 perustetun Filmpool Nordin omistavat Norrbotenin lääni ja kolmetoista maakunnan kuntaa.

Filmpool Nordilla on moniulotteinen misio ja se toimii keskuksena elokuvan ja audiovisuaalisen alan eri osa-alueille. Sen toimintaan kuuluvat sijoitukset elokuva- ja TV-tuotantoihin, tuki ammattilaisille ja nouseville elokuvantekijöille, yhteistyö yhdistysten ja opettajien kanssa sekä keskittyminen lapsiin ja nuoriin.

Vuosien varrella Filmpool Nord on vaikuttanut merkittävästi alueen kulttuuriseen ja taloudelliseen maisemaan. Sijoittamalla elokuva- ja tv-tuotantoihin, tukemalla kaiken tasoisia elokuvantekijöitä ja osallistamalla yhteisön kanssa opetus- ja kulttuurihankkeisiin, organisaatio on vaikuttanut muun muassa elokuva-alan kehittämiseen, luovuuden ja innovaation edistämiseen, alueen kulttuuri-identiteetin ja perinteiden edistämiseen ja työllistymismahdollisuuksien luomiseen.

Filmpool Nord arvioi ja myöntää investointeja kolmen laatuaspektin perusteella: pohjoisbotnialaisuus, taiteellisuus ja yleisöystävällisyys. Tasa-arvo-, ympäristö- ja monimuotoisuusnäkökohdat ovat etusijalla kaikessa päätöksenteossa. Vuosittainen investointi tuotantoihin vuonna 2022 oli 19,3 miljoonaa kruunua.

1.2.2 NORJA

Norjassa yhteistuotannon tehdessään kansainvälinen tuotantoyhtiö voi saada kannustimia alueellisella ja kansallisella tasolla. Alueellisia kannustimia voidaan yhdistää kansalliseen 25 prosentin kannustimeen.

Norjan kansallista kannustinta operoidaan Norway Film Institutin kautta. Vuonna 2024 budjetti on 7,3 M€. Kansallisen rahoituksen lisäksi, Norjassa toimii kolme alueellista komissiota, seitsemän Film Centreä, jotka näyttelevät merkittävää roolia osana avalan rahoitusta, kehitystä ja koulutusta.

Lapin lähikilpailija Pohjois-Norjan elokuvakomissio (Northern Norway Film Commission) houkuttelee tuotantoja alueelle samalla kun pyrkii toimillaan kasvattamaan ja kehittämään alueellista osaamista, joita se toteuttaa seuraavien tahojen kanssa.

FILMFOND NORD

Filmfond Nord on alueellinen elokuva-rahasto, joka palvelee Pohjois-Norjan maantieteellistä aluetta. Sen omistaa Nordlandin, Tromssan ja Finnmarkin maakunnat. Rahasto on keskeisessä roolissa alueen avalan tukemisessa ja edistämisessä.

Filmfond Nord jakaa vuosittain noin miljoona euroa tukeakseen täysin tai osittain Pohjois-Norjassa tuotettavia pitkiä elokuvia, dokumentteja, TV-sarjoja ja pelejä. Tämä taloudellinen tuki koostuu sekä yksityisestä pääomasta että julkisesta rahoituksesta.

Rahaston resurssit mahdollistavat sekä kotimaisia että kansainvälisiä tuotantoja, edellyttäen että niillä on kumppanuus alueellisen yhteistuottajan ja norjalaisen jakelu-yhtiön kanssa. Kansainväliset yhteistuotannot voivat saada sekä sijoitusvaroja että julkista tukea, koska ne edistävät yhteistyötä ja kulttuurivaihtoa.

Filmfond Nord tarjoaa ei-palautuvaa julkista rahoitusta audiovisuaalisten projektien kehitys- ja tuotantovaiheisiin. Pitkiä elokuvia ja TV-draamoja varten rahoitus järjestetään yhdistelmällä palautettavaa yksityistä pääomaa ja ei-palautettavaa julkista rahoitusta.

Filmfond Nordin panokset ulottuvat taloudellisen tuen ulkopuolelle, ja se on keskeisessä roolissa Pohjois-Norjan kulttuurisen rikkauden ja monimuotoisuuden edistämisessä.

Helpottamalla elokuvien, dokumenttien ja TV-sarjojen tuotantoa alueella rahasto stimuloi taloudellista toimintaa, luo työllisyysmahdollisuuksia ja lisää pohjoisnorjalaisen kulttuurin näkyvyyttä sekä kansallisella että kansainvälisillä foorumeilla. Filmfond Nordin investointipanos vuosittain on noin 1,8 M€.

NORTHERN NORWAY FILM CENTRE

Pohjois-Norjan elokuvakeskus on alueellinen rahasto ja resurssikeskus, joka tarjoaa kehitysrahoitusta, työpajoja ja kehittämissohjelmia sekä tuotantorahoitusta dokumenttielokuille ja lyhytelokuille noin 12 miljoonan Norjan kruunun vuosibudjetilla. Se on perustettu vuonna 1981 ja on maan vanhin alueellinen elokuvakeskus.

Projektit valitaan taiteellisen laadun ja alueellisen merkityksen ja vaikutuksen perusteella. Rahoitusta varten projektilla on oltava yhteistuottaja, joka sijaitsee Pohjois-Norjassa. Etusijalla ovat projektit, joilla on paikallisen tuottajan lisäksi muuta taiteellista panosta alueelta (esim. käsikirjoittaja ja/tai ohjaaja) ja projektiin osallistuu muita elokuva-alan työntekijöitä alueelta. Yhteistuotannot arvioidaan yhdessä alueellisten projektien kanssa.

FILMCAMP

Norjan vetovoimaisten rahoituksen ja osaa-vien paikallisten työntekijöiden lisäksi, Pohjois-Norjaan perustettiin FilmCamp vuonna 2005 tarjoamaan studio-fasiliteetit kuvauksia varten. Studio hyödyntää entistä sotilaskasarmialuetta Målselvin kunnassa.

FilmCamp toimii alueellisena infrastruktuuriyrityksenä, joka vastaa av-alan tarpeisiin ja vaatimuksiin elokuvien ja tv-tuotantojen markkinoilla. FilmCamp järjestää myös kehitys- ja koulutusseminaareja yhteistyössä kansallisten ja kansainvälisten mediatoimialan edustajien kanssa.

FilmCampilla on myös rahasto, joka on tarkoitettu elokuva- ja TV-tuotannoille, jotka kuvataan FilmCampissa ja sen ympäristössä.

Suomen Lappiin sijoittunut, Jalmari Helanderin ohjaama ja Petri Jokirannan tuottama Rare Exports (2010) lienee tunnetuin suomalaisen elokuvatuotanto, joka on kuvattu FilmCampissa.

INTERNATIONAL SÁMI FILM INSTITUTE

Kansainvälinen saamelaiselokuvainstituutti (ISFI) on omistautunut tarjoamaan saamelaisille valmiuksia ja taloudellisia mahdollisuuksia kehittää, tuottaa ja levittää saamenkielisiä elokuvia. Sen omistavat Norjan

saamelaiskäräjät, Norja ja Kautokeinin kunta.

ISFI edistää alkuperäiskansojen elokuvaa ja yhteistyötä eri alkuperäiskansojen elokuvayhteisöjen välillä maailmanlaajuisesti. Saamelaisen elokuvan edistämisen tavoitteen tulee ennen kaikkea perustua kulttuuriseen kontekstiin ja arvoon, ei saamelaisten kuumumiseen eri valtioihin.

Saamen kieli on tärkein edellytys, jota ISFI korostaa saamelaiselokuvan arvioinnissa. Tavoitteena on varmistaa saamelaiselokuvayleisölle hyvä elokuvatarjonta omalla kielellään, joka perustuu omaan kulttuuriinsa. Etusijalla ovat lapsia ja nuoria osallistavat toiminnot.

1.2.3 SUOMESSA KÄYTÖSSÄ OLEVAT KANNUSTINJÄRJESTELMÄT

Suomessa kansallinen av-alan tuotantokannustin perustettiin 2017, joka on 25 % takaisinmaksuhyvitys alueella (so. Suomi) toteutuneista tuotantokustannuksista. Kannustinta operoi Suomessa Business Finland ja sen markkinointibrändinä toimii Film in Finland.

Tämän lisäksi Suomessa on 9 alueellista tuotantokannustinta, jotka tarjoavat tuo-

tannoille lisäprosentin kansallisen kannustimen lisäksi. Alueellisten tuotantokannustimien lisäprosentti liikkuu 10–25% välissä, jolloin Business Finlandin hyväksymillä tuotannolla on mahdollisuus saada yhteensä 35-50% maksuhyvitys alueilla toteutuneita ja tilintarkastuskertomuksen mukaisesti hyväksytyjä tuotantokustannuksia vastaan.

Suomessa tuotantokannustimet ovat pääperiaatteiltaan hyvin samankaltaisia, joskin jokaisella alueella on hieman erilaiset prosessit ja alueelliset kriteerit kannustimen myöntämisperusteina. Seuraavaksi esitellään Suomen kansallinen ja alueelliset tuotantokannustimet lyhyesti.

BUSINESS FINLAND

Suomessa otettiin vuoden 2017 tammi-kuussa käyttöön monessa maassa jo aikaisemmin käytössä ollut tuotantokannustin. Kannustimella pyritään lisäämään kansainvälistä kiinnostusta Suomea kohtaan tuotantomaana sekä edistämään suomalaisten yritysten kehitystä, kasvua ja kansainvälistymistä.

Kansallinen tuotantokannustin on lisännyt merkittävästi kv-tuotantojen ja kv-rahoitteisten kotimaisten tuotantojen kuvaamista Suomessa, jotka muussa tapauksessa olisi kuvattu esimerkiksi Baltian maissa.

Eduskunta hyväksyi vuoden 2023 lopussa budjettiin kahden miljoonan lisäyksen, joten vuoden 2024 budjetti on 12 miljoonaa euroa.

EFFC -ITÄ-SUOMEN ELOKUVAKOMISSIO

Itä-Suomen elokuvakomissio toimii Business Joensuun alaisuudessa. Elokuvakomissio on myöntänyt vuodesta 2013 lähtien AV-tuotannoille tuotantokannustinta Pohjois-Karjalan maakuntaliiton Tulevaisuusrahastosta. Kannustinta voi saada enintään 25 prosenttia alueella toteutuneista ostoista. Rahastossa ei ole vuosittaista rahoituskatkoa, mutta maksuhyvitystä myönnetään vuosittain noin 45 000–70 000 euroa. Vuonna 2024 tullaan näillä näkymin myöntämään huomattavasti suurempi määrä, jossa yhden paikallisen yrityksen investoinnit ovat myös merkittäviä.

POHJOIS-SUOMEN ELOKUVAKOMISSIO

Suomen ensimmäinen elokuvakomissio perustettiin Ouluun vuonna 2000. Business Oulun alaisuudessa toimiva Pohjois-Suomen elokuvakomissio tukee ja edistää audiovisuaalisen alan kasvua alueella. Tuotantoyhtiöillä on mahdollisuus 10 % maksuhyvitykseen Oulussa toteutuneita tuotantokustannuksia vastaan. Vuodelle 2024 kannustimen vuotuinen budjetti on 200 000 euroa ja vuoden alussa Raahen kau-

punki liittyi kannustimen piiriin omalla kannustinbudjetillaan, joka on 20 000 euroa.

SEFFC -KAAKON ELOKUVAKOMISSIO

Kaakon elokuvakomissio SEFFC (South East Finland Film Commission) perustettiin vuonna 2015. Se toimii kehitysyhtiö Cursor Oy:n alaisuudessa, joka tuottaa elinkeino- ja kehittämisspalveluja Kotkalle ja sen lähialueiden kunnille. Kaakon elokuvakomissio on aluetason komissio, jonka toiminta-alueena ovat Kotka, Hamina, Miehikkälä, Pyhtää ja Virolahti. Kaakon kannustinbudjetti myönnetään kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja kannustinprosentti on 20%.

WFFC -LÄNSI-SUOMEN ELOKUVAKOMISSIO

Länsi-Suomen elokuvakomissio WFFC (West Finland Film Commission) perustettiin 2003. Se toimii osana Business Turkuja, joka on alueellinen kehitysyhtiö. Länsi-Suomen elokuvakomission toiminta-alue on Turku ja sen lähialueet. Alueellinen kannustinprosentti on maksimissaan 12,5.

FILM TAMPERE

Film Tampere perustettiin vuonna 2018 osaksi elinkeino- ja kehitysyhtiö Business Tampere Oy:tä. Sen tuotantokannustin on 10–15 %:n maksuhyvitys, joka voidaan myöntää alueella tehtyjä ostoja vastaan.

Tuotantokannustin koostuu kahdesta osasta: 10%:n peruselementistä, joka myönnetään harkinnanvaraisesti, ja 2,5% tai 5 %:n maksuhyvityksestä, joka myönnetään Tampereen kansainvälisen julkisuuden ja näkyvyyden perusteella.

Vuodelle 2024 Film Tampereen kannustinbudjetti nostettiin miljoonaan euroon. Sekä Visit Tampere, että Tampereen kaupunki päättää tuotantokannustimen myöntämisestä Film Tampereen esitysten perusteella.

ÅLAND FILM COMMISSION

Ahvenanmaan elokuvakomissio on Ahvenanmaan kulttuurilautakunnan alainen osasto, joka on poliittisesti nimetty. Kulttuurilautakunta on viranomainen, jonka tehtävänä on edistää ja kehittää kulttuurilämää Ahvenanmaalla. Sen yleinen tavoite on tukea elokuvatuotantoja ja lisätä Ahvenanmaalla kuvattavien elokuvien, dokumenttien ja muiden ei-kaupallisten av-teosten määrää edistääkseen paikallisen talouden elpymistä.

Tuotantokannustin alueella on 5–10% ja myönnettävän kannustimen määrästä 50% voidaan laittaa maksatukseen ennen tuotannon käynnistymistä.

LAPIN ELOKUVAKOMISSIO

Lapin elokuvakomissio toimii House of Lapland Oy:n alaisuudessa, joka on Lapin alueellinen markkinointi- ja viestintätalo. Sen omistaa Lapin kunnat ja korkeakoulut.

Lapin elokuvakomissio on toiminut vuodesta 2008. Tänä aikana se on avustanut satoja elokuva-, TV- ja mainostuotantoja, joiden Lappiin jättämä suora tulo on miljoonia euroja. Toisin kuin muut elokuvakomissiot Suomessa, Lapin elokuvakomissiolla ei ole tuotantokannustinta houkutellakseen tuotantoja maakunnan alueelle.

Kuva: Dora Lehtinen

1.3 HYÖDYT JA MAHDOLLISUUDET

Tuotantokannustimen hyödyt voidaan kategorisesti jakaa kolmeen eri ryhmään:

- Aluetaloudelliset hyödyt
- Yhteisölliset hyödyt
- Imagolliset hyödyt

Samalla kun kansalliset kannustimet kilpailevat maakohtaisesti Euroopassa, myös alueelliset kannustimet kilpailevat tuotannoista ja niiden tuomista hyödyistä.

Pirkanmaalla toimiva Film Tampere on viimeaikaisista alueista nopeinten kasvanut ja kehittynyt kannustin. Vuonna 2018 perustettu kannustin on kuuden vuoden aikana onnistunut tuplaamaan alueella kuvattut tuotannot, houkuttelemaan ensi kertaa kansainvälisiä tuotantoja ja kehittämään av-alaa yhdessä alueella toimivien koulutuslaitosten ja yritysten kanssa yhteistyössä.

Tampereen tuotantokannustin on houkuttellut kaupunkiin yli sata tv-sarja- ja elokuvatuotantoa sekä työllistänyt yli kaksituhatta ihmistä (Lähde: Aamulehti, 22.5.2023).

1.3.1 TIEDOLLA JOHTAMINEN

Tuotantokannustimen eduksi voi lukea automaattisen tuotantoihin liittyvän informaation saamisen, jolloin tuotantojen käyttämästä rahasta ja sen kohteista saadaan tarkkaa tietoa. Näin tiedolla johtaminen mahdollistetaan ja toimintaa voidaan ohjata ja kehittää haluttuun suuntaan.

1.3.2 KOULUTUS JA SEN MAHDOLLISUUDET

Audiovisuaalinen ala kiinnostaa nuoria opiskelijoita ja se tarjoaa työllistymismahdollisuuksia elokuva- ja TV-tuotannoissa. Audiovisuaaliseen koulutukseen sisältyy muun muassa eri koulutusasteiden media-alan, viestinnän ja kuvallisen ilmaisun koulutuksia, joita voidaan hyödyntää laaja-alaisesti erilaisissa myynnin ja markkinoinnin tehtävissä. Audiovisuaalisen koulutuksen käynyt voi toimia esimerkiksi media-assistenttina, mediapalveluiden toteuttajana tai mainostoimistojen moniosaajana.

Suomessa av-alan opiskelijat ovat valmistuttuaan usein muuttaneet pääkaupunkiseudulle töiden perässä. Monille alueille tämä on muodostunut haasteeksi, kun tuotantokannustimen houkuttelemina tuotannoille ei olekaan mahdollisuutta palkata osaavaa paikallista henkilökuntaa, vaan oma työryhmä joudutaan tuomaan muka-

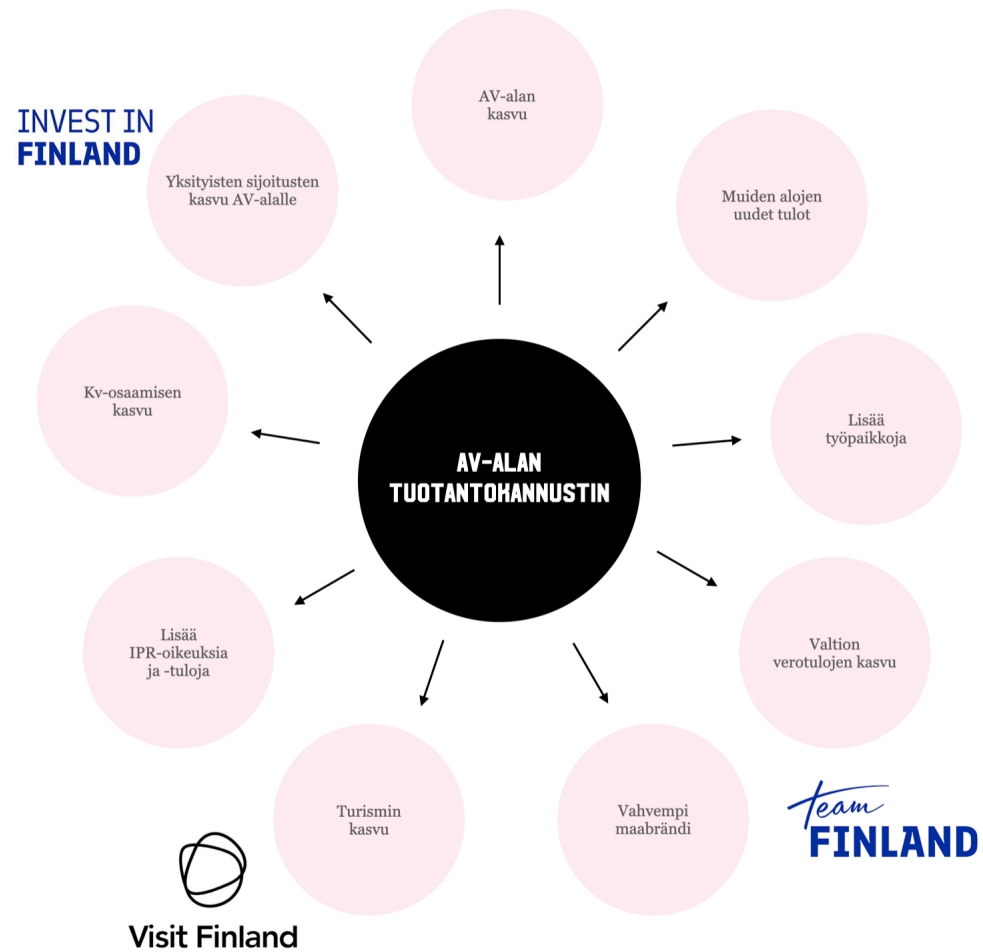
naan. Tästä aiheutuu kustannuksia tuotantoyhtiöille ja tuotantokannustimen hyödyntäminen ei välttämättä ole mahdollista tai järkevää.

Elokuvakomissiot usein tekevät yhteistyötä koulutuslaitosten kanssa ja pyrkivät näin osaltaan kehittämään alueen av-alan koulutusohjelmia. Hyvänä esimerkkinä tästä toimii Film Tampere, joka on yhdessä Tampereen yliopiston ja ammattikorkeakoulun kanssa tehnyt yhteistyötä muun muassa VFX-koulutusohjelmien (visual effects) ja paikalliseen työvoimapulaan liittyen.

Lapin osalta av-koulutustahojen eli Lapin yliopiston, Lappian ja Saamelaisalueen koulutuskeskuksen rooli olisi entistäkin merkittävämpi, jos Lapin kannustin toisi alueelle entistä enemmän tuotantoja.

Sekä Lapin elokuvakomission, koulutuslaitosten, että tuotantoyhtiöiden yhteinen etu olisi varmistaa osaava paikallinen henkilökunta. Näin saavutettaisiin alueelle veto- ja pitovoimaa ja kokonaisvaltaisesti kehittyneempi ekosysteemi.

1.4 KANNUSTINJÄRJESTELMÄN EDUT

Kannustinjärjestelmän hyödyt (Favex 2016).

TUOTANTO- KANNUSTIMEN RAHOITUS

Tällä hetkellä Suomessa kaikki alueelliset tuotantokannustimet ovat kuntarahoitteisia. On nähtävissä, että tulevaisuudessa kuntarahoituksen lisäksi paikalliset yritykset, yksityisjoittajat ja rahastot saattavat muodostua osaksi kannustimen kokonaisrahoitusta. Tällaisia esimerkkejä löytyy jo maailmalta.

2.1 KUNTARAOHITUS

Kannustimen kuntarahoituksen suhteen Suomen alueilla ei ole käytännössä muita eroja kuin alueiden väliset budjettierot. Aivan tarkkoja vuosibudjetteja alueilta ei ole saatavissa, johtuen osaltaan myös tuotantojen luonteesta, jolloin tuotantojen kuluja muodostuu usein 2–3 kalenterivuoden ajalta.

Vuoden 2024 suurimmat alueelliset suunnitellut vuosibudjetit: Film Tampereen 1.000.000 euroa ja East Finland Film Commission 750.000 euro. Loput alueet ilmoittavat vuosibudjetiksi noin 200.000–400.000 euroa. Business Finlandin myöntämä kansallinen kannustin vuodelle 2024 on 12,5 miljoonaa euroa.

Vuosibudjetin lisäksi tärkeä parametri kannustimen luotettavuudesta ja kiinnostavuudesta on sen jatkuvuus. Tuotantojen rahoituslähteitä kartoitetaan ja rahoitusmalleja suunnitellaan usein vuosia tuotantojen käsikirjoitusprosessin ja muiden kehitysvaiheiden ohella.

Suomen kansallinen kannustinbudjetti haarukoidaan kuitenkin ainoastaan vuosi kerrallaan. Myös alueelliset kannustimet ovat kamppailleet rahoituksen budjetoinnista

vuodeksi kerrallaan. Tuotantojen näkökulmasta vuosisykli on hankaka, sillä tuottajat eivät saa tuotantojaan edistetyksi rahoituksen osalta, jos seuraavan vuoden kannustinbudjeteista ei ole tietoa. Lapin osalta voitaisiin saavuttaa kilpailuetua muihin alueisiin verrattuna, jos tuotantokannustimeen voidaan sitoutua esim. kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Ainoastaan Kotka-Hamina ympäristöä operoiva Kaakkon elokuvakomissio (South-East Finland Film Commission) on onnistunut neuvottelemaan ja kommunikoidaan 3-vuotisen budjetin myöntämälleen tuotantokannustimelle, joka on omiaan palvelemaan sekä tuotantoyhtiöitä että aluetta pitkäjänteiseen, luotettavaan ja etukäteen ennakoitavaan yhteistyöhön.

2.2 YKSITYINEN RAHOITUS

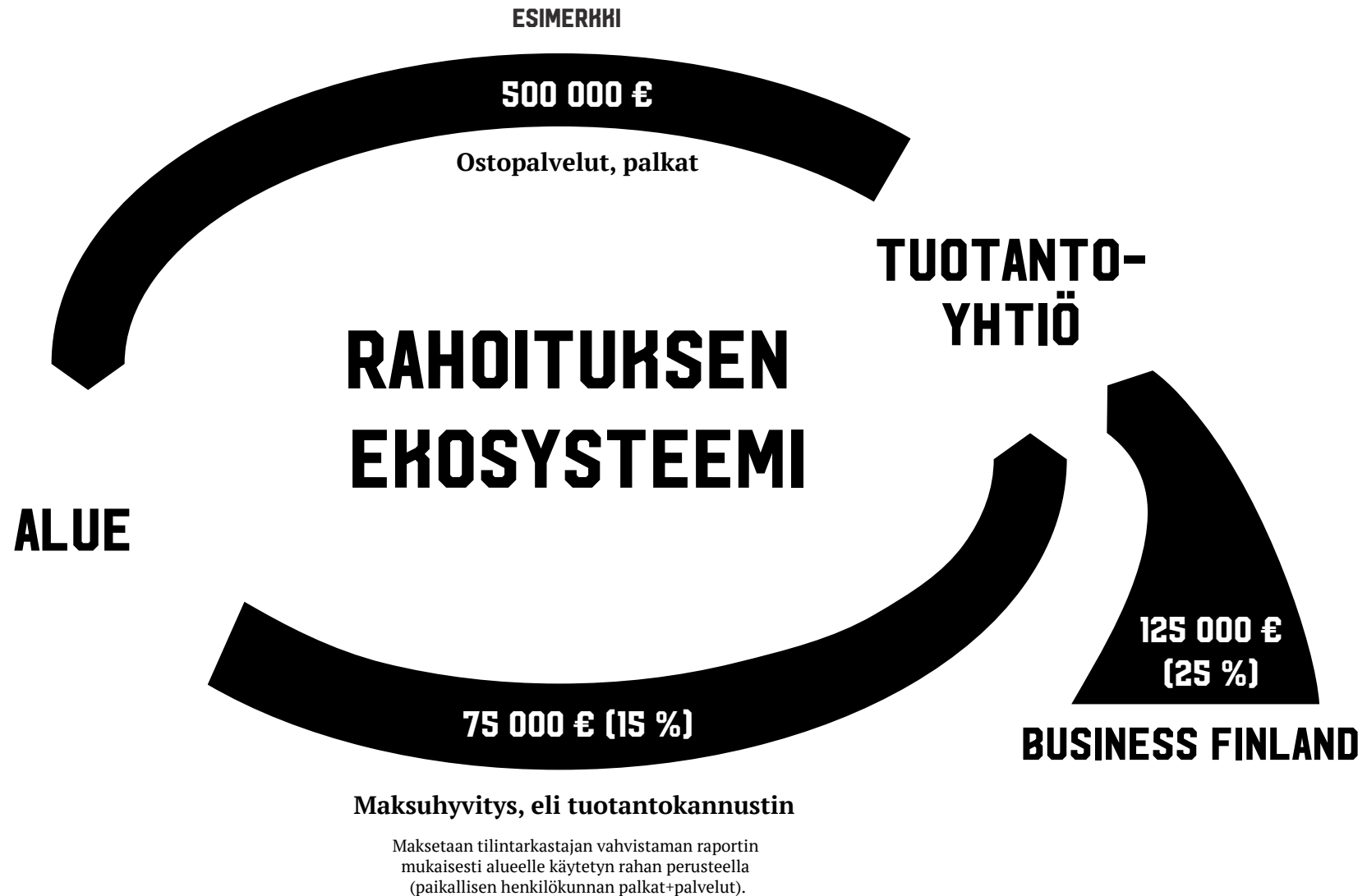
Suomessa yksityinen rahoitus on vasta viime vuosina alkanut löytää tiensä av-tuotantojen pariin. Olemme vuosikymmeniä jäljessä muihin pohjoismaihin verrattuna yksityisen rahoituksen ja av-alan suhteen, mutta tilanne on muuttunut etenkin 2010-luvulla kotimaisen elokuva- ja TV-tuotantoalojen ammattimaistumisen ja kansainvälistymisen myötä, joka on asettanut sekä budjetit että laatuvaatimukset tuotannoille aikaisempaa

korkeammalle tasolle. Yksityistä rahaa sijoitetaan tänä päivänä suoraan tuotantoyhtiöihin, tuotantoyhtiöiden yksittäisiin tuotantoihin tai useampaan tuotantoon kerralla (slate-sijoitus). Sijoitus voi olla 'pehmeää', jolloin tuottoja enemmän arvostetaan investointia kulttuuriin tai muuten tuotannon välittämiin arvoihin – tai sitten perinteistä 'kovaa' pääomasijoittamista tietyn tuoto-odotuksen.

Kotimaisen yksityisen rahoituksen merkitys tänä päivänä on merkittävä kotimaisille av-tuotannoille ja se korvaa osaltaan tuottajan pakkoa myydä IP-oikeuksia ulkomaisille sijoitusyhtiöille osana tuotannon rahoitusta.

Alueellisten tuotantokannustimien suhteen on nähtävissä ja toivottavaa, että yksityistä rahaa saadaan mukaan houkuttelemaan tuotantoja alueelle. Luonnollisia yhteistyöyhtiöitä ovat matkailuliiketoiminnan yritykset, jotka hyötyvät tuotannoista sekä suoraan että välillisesti käytännössä aina. Myös alueella toimivat yritykset voivat nähdä mahdollisuuden vaikuttaa alueen veto- ja pitovoimaan av-alan yhteistyön ja näkyvyyden kautta. Tämän lisäksi logistiikassa ja päivittäistavarakaupassa toimivat yritykset voivat nähdä yhteistyön järkevänä palvellessaan vuositasolla satojen jopa tuhansien ihmisten tarpeita, unohtamatta imagollista ja potentiaalista pr-näkökulmaa.

2.3. RAHOITUKSEN EKOSYSTEEMI

**TOIMENPIDE-
SUUNNITELMA
LAPIN AV-ALAN
TUOTANTO-
KANNUSTIMELLE**

Lappiin perustettavan av-kannustimen kiinnostusta kunnissa ja sen mahdollisuuksista alueella suoritettiin 4 kuntakierrosta ja kaksi työpajaa (Liite 2).

Keskustelut työpajoissa ja kuntien kanssa antoivat ymmärtää, että suhtautuminen Lapin av-alan tuotantokannustimeen olivat pääosin myönteisiä ja tuotantokannustimelle nähtiin tarvetta. Suurimmat kysymykset liittyivät tuotantokannustimen rahoitukseen ja hallintoon.

Hypoteesi kannustinhankkeen alussa oli, että Lapin alueella olisi ns. ”yhteinen potti”, josta kannustinrahaa myönnettäisiin kriteerit täyttävälle hankkeille esim. House of Laplandin toimesta. Tämä myös mahdollistaisi Lapin elokuvakomissaarin toiminnan edustaen Lapin av-alaa sekä kotimaassa että maailmalla, kuten aikaisemmin.

Kuntien kanssa käydyt keskustelut osoittivat, että osa kunnista ei ole kiinnostunut rahoittamaan ”yhteistä pottia”, joista ei olisi omalle kunnalle suoraa aluetaloudellista tai yhteisöllistä hyötyä.

Elokuvakomission olemassaolo koettiin kuitenkin tärkeäksi Lapissa myös jatkossa. Hankkeen aikana ilmeni, että House of

Laplandin toiminnan jatkuvuus sellaisenaan on vaakalaudalla ja tarkastelun kohteena. Yhtiön ja sen alaisuudessa toimivan elokuvakomission jatkosta ei ole muutostilanteesta johtuen takeita, mikä osaltaan on vaikuttanut toimenpidesuunnitelman laatimista vakaalle pohjalle. Tämä tarkoittaa, että otettaessa toimenpidesuunnitelmaa käyttöön, tulee sitä muokata vastaamaan sen hetkisten alueellisten intressien ja toiminnan järjestämisen realiteetteja.

Lapin av-alan tuotantokannustimen rahoituksesta luotiin budjettiin liittyviä ajatuksia ja ehdotelmia, joita on käyty läpi seuraavassa kappaleessa.

3.1 LAPIN TUOTANTOKANNUSTIMEN RAHOITUS

Kuten jo aiemmin todettu Suomessa alueelliset tuotantokannustimet ovat kuntarahoitteisia. Useilla alueilla tuotantokannustimen lisäksi yritykset ovat lähteneet joko osaksi tuotantojen rahoitusta tai muulla tavalla tukemaan tuotantoja. Tuotantokannustimen rahoitusta on mahdollista kehittää kuntarahoituksen lisäksi myös yksityiselle puolelle. Yksityisen puolen mukaan saaminen rahoitukseen on usein kestänyt useamman vuoden alueellisen tuotantokannustimen perustamisen jälkeen, joten

neuvottelut on hyvä aloittaa kuntarahoituksen varmistuttua.

3.2 RAHOITUKSEN TARVE JA PITHÄJÄNTEINEN SUUNNITELMA

Rahoituksen tarve Lapin tuotantokannustimelle on minimissään 200.000 eur vuodessa. Tällä euromäärällä budjetti on kilpailukykyinen muihin alueellisiin verrattuna. Merkittävä kilpailukyvyyn edistysaskel olisi myös sitoutua pitkäaikaisesti tuotantokannustimeen, toisin kuin muut alueet ovat tehneet. Tämä olisi merkittävä etu tuotantojen houkuttelussa, koska tuotantojen suunnittelu- ja kehitystyö kestää usein vuosia rahoituksen ohessa, joten luottamus tuotantokannustimen olemassaoloon ja elokuvakomission mahdollisuuteen antaa sitova lupaus tuotantokannustimesta vahvistaa myös Lapin elokuvakomission roolia tuotantoyhtiöiden silmissä.

Pitkäjänteinen suunnitelma tarkoittaa ainakin kolmen vuoden sitoutumista vuositaiseen 200.000 euron tuotantokannustinrahoitukseen.

Tämän lisäksi tulee laskea elokuvakomission toiminnan rahoitus. Se pitää sisällään 1–2 henkilön palkan (mm. elokuvakomis-

Kuva: Anssi Jokiranta, Lapin Kansa

saari), matkakulut ja markkinointiin liittyvät kustannukset, jotka asettuvat noin 100-150.000 euron tasolle. Tämän lisäksi hallinnosta syntyy kustannuksia, joka tarkoittaa arviolta noin 30-50.000eur.

Kokonaisuutena investointi tarkoittaisi tällä budjetilla noin 400.000 euroa vuodessa.

Vastaavasti, 200.000 euron myönnettävä tuotantokannustin toisi Lapin alueelle ostoja 2.000.000 eur:n edestä tuotantokannustinprosentin ollessa 10 %.

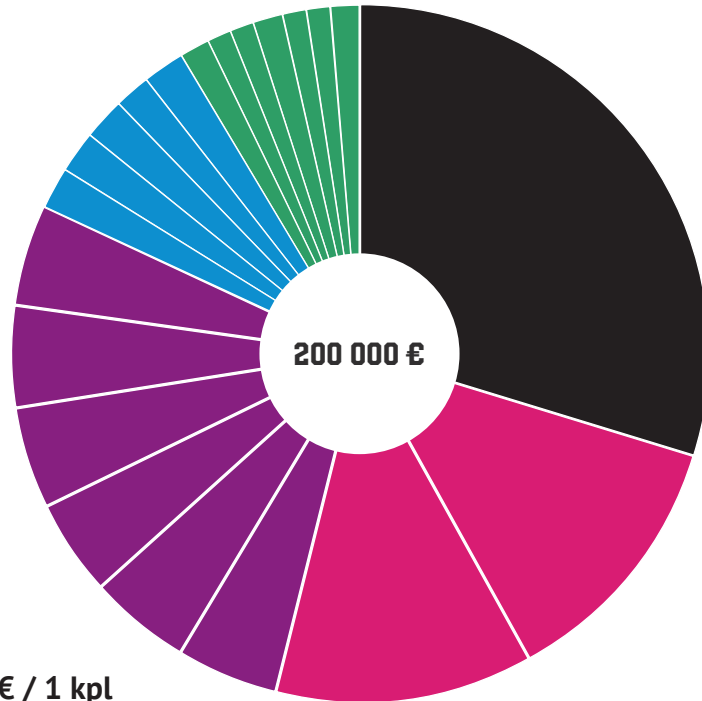
3.3 KUNTARAOITUS JA SEN ERI MALLINNUKSET

Ehdotus on että, kuten muualla Suomessa, myös Lapin tuotantokannustimen rahoitus ainakin alussa on kuntarahoitteista. Tavoite on, että kaikki 21 kuntaa saadaan osaksi tuotantokannustimen rahoitusta, joka mahdollistaa tehokkaan ja sujuvan kommunikoinnin tuotantoyhtiöille.

On syytä muistaa, että tuotantoyhtiöt kilpailuttavat eri maita ja alueita kuvauspaikkoja vertaillen. Kuvauspaikan lisäksi tuotantoyhtiöt vertailevat alueelta ostettavissa olevia palveluita, logistisia ratkaisuja, kansallisen ja alueellisen tuotantokannustimen taloudellista houkutinta – ja asioiden yksinkertaisuutta ja helposti ymmärrettävyyttä. Tämän vuoksi olisi myös toivottavaa, että jokainen kunta Lapis- sa olisi mukana osana rahoitusta, jolloin tuotantoyhtiöille myös esiteltäisiin Lappia kokonaisuutena - eikä ainoastaan kuntia ja alueita, jotka ovat mukana tuotantokannustimen rahoituksessa.

3.3.1 KAIKKI KUNNAT MUKANA

Ohessa simulointi, jossa kaikki kunnat ovat mukana tuotantokannustimen rahoituksessa eri maksuluokkien perusteella. Oheisessa mallissa on hyödynnetty House of Laplandin rahoituksen maksuluokkia (2023).

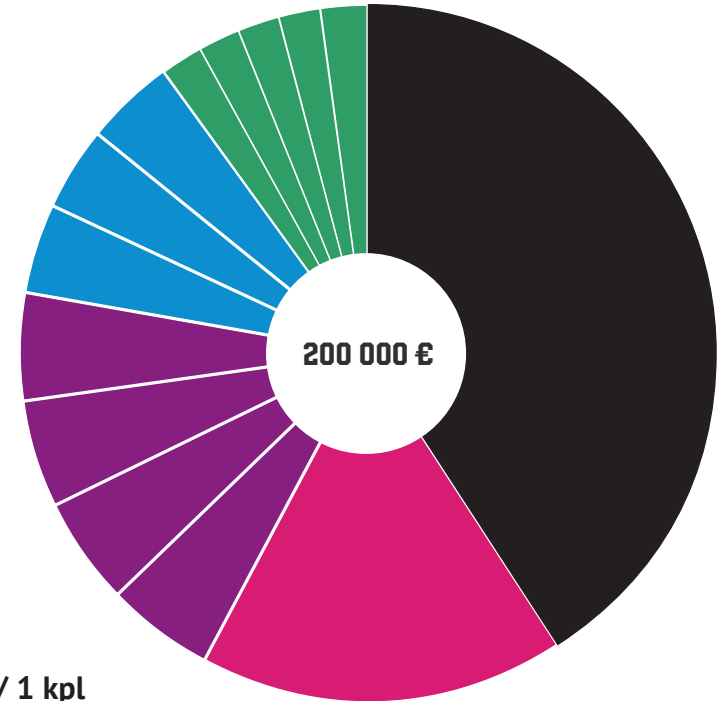

Maksuluokat

- I** 60 000 € / 1 kpl
- II** 24 000 € / 2 kpl
- III** 9 400 € / 6 kpl
- IV** 3 800 € / 5 kpl
- V** 2 400 € / 7 kpl

3.3.2 OSA KUNNISTA MUKANA

Ohessa simulointi, jossa vain osa kunnista olisi mukana tuotantokannustimen rahoituksessa eri maksuluokkien perusteella. Kaikkien mukanaolijoiden absoluuttinen investointi nousee.

- I** 82 000 € / 1 kpl
- II** 34 000 € / 2 kpl
- III** 10 000 € / 6 kpl
- IV** 8 000 € / 5 kpl
- V** 4 000 € / 7 kpl

3.3.3 LAPPIIN OMAT ALUEELLISET KANNUSTIMET

Kuntakerroksilla esitettiin myös ajatuksia, josko kunnat muodostaisivat itse omia alueellisia kannustimia. Lapin osalta se voisi tarkoittaa esim. viittä eri kannustinta:

- Tunturi-Lappi
- Meri-Lappi
- Pohjois-Lappi
- Etelä-Lappi
- Itä-Lappi

Ehdotus tuntuu mielekkäältä ottaen huomioon jokaisen alueen omaleimaisuuden ja sen tosiasian, että tuotannoilla on tapana ostaa palveluita ja järjestellä tuotantoja yli kuntarajojen.

Myös tässä mallissa omat alueelliset kannustimet voisivat hyödyntää yhtä elokuvakomissaaria, joka edustaisi kaikkia eri kannustimia sekä kotimaassa että maailmalla, kuten ennenkin.

Hallinnollisten asioiden hoitaminen ja päätöksentekoprosessit tulisivat kuitenkin olla yhtenäisiä tässäkin mallinnuksessa, joka kaipaisi ratkaisua.

3.3.4 KUNTAKOHTAINEN KANNUSTIN

Muutammat kunnat toimivat jo hyvin itsenäisesti tuotantojen suhteen alueillaan. Nämä kunnat myös suhtautuivat erittäin positiivisesti tuotantojen tuomiin alueellisiin, yhteisöllisiin ja imagollisiin hyötyihin ja näkivät Lapin av-kannustinhankkeen erittäin tarpeellisena.

Samalla toimintaa haluttiin kehittää entisestään ja kaivattiin apua, miten tehdä yhteistyötä entistäkin paremmin ja maksimoida tuotantojen hyöty alueelle, jossa kannustin voisi auttaa.

Yksittäinen kunta voisi toki myös perustaa oman kannustimen ja/tai hyödyntää Lapin av-alan tuotantokannustin hanketta muulla tavoin.

3.3.5 BUDJETOINTI VAIN TOTEUTUNEISTA KULUISTA

Kuntakerrosten ja työpajojen yksi merkittävä havainto rahoituksen ja myöntöprosessin suhteen oli mallinnus, jossa jokainen kunta sitoutuu myöntämään kannustinrahaa ainoastaan omaan kuntaan kohdistuvia kuluja vastaan.

Tällöin kunnat tekevät omat budjettivaraukset tuotantokannustimelle, joita käytetään tai ollaan käyttämättä riippuen siitä onko alueella toteutunut tuotantoja.

Tässä mallissa kunnat sitoutuisivat ainoastaan elokuvakomission/komissaarin kustannuksiin yhdessä sovitulla mallilla, mutta itse kannustinrahan budjetointi olisi kunnan hallittavissa.

LAPIN YHTEINEN KANNUSTIN:

VAHVUUDET		HEIKKOUEDET	
<ul style="list-style-type: none"> Selkeä kommunikoida Selkeä hallinnoida Tiedonjako avointa Komission työ keskittyy koko Lappiin 		<ul style="list-style-type: none"> Ei takaa tuotantoja jokaiselle kunnalle Rahoituksen raskas neuvottelu 	
	S	W	
MAHDOLLISUUDET		UHAT	
<ul style="list-style-type: none"> Keskitetty hallinto Mahdollisuus kasvaa ja kehittyä Lappina kokonaisuutena 		<ul style="list-style-type: none"> Ei takaa tuotantoja jokaiselle kunnalle Yhteisen tahtotila vaihtelee / ei löydy 	
	O	T	

VETURIKUNTA:

VAHVUUDET		HEIKKOUEDET	
<ul style="list-style-type: none"> Selkeä yhden kunnan vetoinen toimintamalli Hallinnollisesti keskitetty Asiakkaalle vahva veturikunta olisi vahvuus yhteistyökumppanuuden näkökulmasta 		<ul style="list-style-type: none"> Muiden Lapin kuntien mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoon vähäinen 	
	S	W	
MAHDOLLISUUDET		UHAT	
<ul style="list-style-type: none"> Mahdollisuus kierrättää veturikunnan vetovastuuta tulevaisuudessa 		<ul style="list-style-type: none"> Veturikunta saattaa suosia omaa kuntaansa muiden kuntien kustannuksella 	
	O	T	

OSA KUNNISTA MUKANA:

VAHVUUDET		HEIKKOUEDET	
<ul style="list-style-type: none"> Mukana olevat kunnat saavat kilpailuedun Aito mukana olemisen halu kehittää toimintaa 		<ul style="list-style-type: none"> Haasteellinen Lappi-tason kommunikointi Hallinnollisesti monimutkainen Kuntarajojen haasteellisuus tuotantoyhtiöille (vain rahoittavan alueen kuluista myönnetään kannustinta) 	
	S	W	
MAHDOLLISUUDET		UHAT	
<ul style="list-style-type: none"> Mukana olevista kunnista muodostuu tuotantoalueet, jotka vetävät puoleensa entistä enemmän tuotantoja. Ensin ulkopuolelle jääneet kunnat haluavat liittyä mukaan myöhemmin. 		<ul style="list-style-type: none"> Tuotantojen kiinnostus ei mukana oleviin kuntiin vähenisi, jos kunta ei kannustimen piirissä. Antaa Lapista haasteellisen yhteistyökumppanin kuvan ja herättää epäkiinnostusta aluetta kohtaan. 	
	O	T	

ALUEELLISET KANNUSTIMET:

VAHVUUDET		HEIKKOUEDET	
<ul style="list-style-type: none"> Kehittää omista lähtökohdistaan tuotantokannustimen toimintaa Hallinnollisesti selkeä Alueiden imago nousee ja vetovoimaisuus kasvaa 		<ul style="list-style-type: none"> Rajoittaa kiinnostusta muita kuntia kohtaan tuotantojen suhteen. Hallinnollisesti raskaampi kunnille, kuin Lapin yhteinen kannustin. 	
	S	W	
MAHDOLLISUUDET		UHAT	
<ul style="list-style-type: none"> Mahdollisuus kilpailuedun saavuttamiseen Lappia edustavana tahona Naapurikuntien välisen yhteistyön kehittäminen 		<ul style="list-style-type: none"> Erilaiset alueelle muodostettavat komissiot saattavat hämmäntää asiakkaita (jos esim eri kriteerit, päätöksentekoprosessit ja yleinen hallinto). 	
	O	T	

**TUOTANTO-
KANNUSTIMEN
EHTOJEN JA
KRITEERIEIN
MÄÄRITYS**

4.1 EHDOTUS LAPIN AV-KANNUSTIMEN KRITEREISTÄ

Millä ehdoilla tuotantokannustinta myönnetään, millaisia tuotantoja ja milloin niitä Lappiin halutaan? Seuraavassa ehdotus kriteereistä Lapin kannustimelle.

4.1.1 KRITTEERI 1: SULANMAAN AIKAAN TAPAHTUVAT TUOTANNOT

Lapin kannalta voidaan todeta, että talvella tapahtuvia tuotantoja ei tarvitse tuotantokannustimella erikseen houkutelua. Tuotannot ovat jo löytäneet tiensä Lappiin pelkän Business Finlandin myöntämän 25 % tuotantokannustimen houkuttelemana. Sen sijaan, sulanmaan aikaan tapahtuvia tuotantojen houkuttelemisessa alueelle olisi enemmän hyötyä.

Myöntämisperuste 1: tuotantokannustinta voidaan myöntää tuotannoille, joiden kuvaukset alkavat 1. toukokuuta ja päättyvät 31. lokakuuta välisenä aikana.

	TOTAL BUDGET OF PRODUCTION	EXPENDITURE IN FINLAND
	MINIMUM	
 FEATURE FILM	2 500 000 €	350 000 €
 DOCUMENTARY	600 000 €	350 000 €
 TV DRAMA AND ANIMATION	9 500 € / minute	350 000 €

Business Finlandin rahoituksen vähimmäisvaatimukset

4.1.2 KRITTEERI 2: TUOTANTOBUDJETIN KOKO

Tuotantobudjetin koolla voidaan määritellä tuotantojen ammattimaisuus. Kotimaisten elokuvien tuotantobudjettikeskiarvo on noin 1,5 miljoonaa euroa, mutta nykyään ammattimaisia elokuvatuotantoja tuotetaan myös ilman Suomen Elokuvasäätiön tukea hieman alle miljoonalla eurolla. Kotimaisten TV-sarjojen budjetit alkavat noin 3 miljoonasta eurosta ja kansainvälisille markkinoille tähtäävät kotimaiset tv-sarjat kustantavat nykyään noin 5–10 miljoonaa euroa.

Ammattimaisia dokumenttielokuvia tuotetaan muutamalla sadallatuhannella eurolla. Kansainväliset tuotannot ovat pääsääntöisesti isompia tuotantoja, mutta niille on syytä olla samat kriteerit. Poikkeuksena viihdetuotannot, joista voidaan sopia hankekohtaisesti.

Myöntämisperuste 2: tuotantokannustinta voidaan myöntää elokuva ja TV-sarjatuotannoille, joiden budjetti on minimissään 1,0 miljoonaa euroa (elokuvat) ja 3,0 miljoonaa euroa (TV-sarja). Tuotantokannustinta voidaan myös myöntää dokumenteille, joiden tuotantobudjetti on vähintään 0,2 miljoonaa euroa.

Tämän lisäksi tuotantokannustinta voidaan myöntää kaikille tuotannoille, jotka ovat jo saaneet positiivisen päätöksen kannustinrahasta Business Finlandilta.

4.1.3 KRITEERI 3: Kuvauspäivien määrä

Kuvauspäivien määrällä voidaan edistää ekologista tuottamista ja varmistaa paremmat aluetaloudelliset hyödyt, kun tuotannot viipyvät pitempään alueella.

Myöntämisperuste 3: tuotantokannustinta voidaan myöntää tuotannoille, joilla on vähintään 20 kuvauspäivää alueella.

4.1.4 KRITEERI 4: Ammattimainen levitys ja jakelu

Lapin etujen mukaista on, että tuotantokannustinta myönnettyille tuotannoille on varmistettu ammattimainen levitys ja jakelu ja Lapissa kuvatut teokset leviävät nähtäväksi sekä kotimaassa että ulkomailla.

Myöntämisperuste 4: Tuotantoyhtiöllä on oltava (esi)sopimus levityksestä ja jakelusta tuotannolle.

4.1.5 KRITEERI 5: Markkinointiyhteistyö

Alueen veto- ja pitovoiman edistämiseksi ja Lappi-brändin etujen mukaisesti, tuotantoyhtiön on sitouduttava markkinointiyhteistyöhön erikseen sovittavalla tavalla. Tämä voi olla lehtihaastatteluiden antaminen tai erillisen videotervehdyksen tekeminen, jossa kerrotaan positiivisia kokemuksia Lapista ja tuotantoon liittyvistä asioista. Vastaavasti Lapilla on oikeus käyttää tuotannon materiaalia omassa markkinoinnissaan erikseen sovitulla tavalla.

Myöntämisperuste 5: tuottaja sitoutuu markkinointiyhteistyöhön kannustinta hallinnoivan tahon kanssa

4.1.6 KRITEERI 6: Lapin arvomaailmaa edistävä tuotanto

Tuotannon tulee edistää ja noudattaa Lapin arvomaailmaa tuotannoissa liittyen ihmisiin, kulttuuriin ja maan tapoihin.

Myöntämisperuste 6: Tuotannon ja sen sisällön tulee noudattaa ja arvostaa Lapin arvomaailmaa.

4.2 KRITERIEN PISTEYTYS

Jokainen hanke voidaan pisteyttää kriteerien 1-6 pohjalta ja näin myös houkutella sellaisia tuotantoja, joita Lappiin halutaan.

Jokaiselle kriteerille voidaan esimerkiksi arvioida pisteytys 1-10 välillä, joka perustuu sekä kvalitatiivisiin että kvantitatiivisiin arvoihin. Esimerkiksi pienemmän budjetin hanke saatetaan nähdä merkittävänä markkinointiyhteistyönä ja Lapin brändikuvan edistäjänä, jolloin tuotanto voisi saada kannustinta. Näin tiettyjä viihdetuotantoja tai lapsikohderyhmälle tehtäviä tuotantoja ei tulisi rajatuksi pois tuotantokannustimen piiristä.

4.3 VIIHDETUOTANNOT

Vaikka Business Finland ei myönnä tuotantokannustinta ns. TV-reality-tuotannoille, alueelliset kannustimet voivat sitä myöntää. Lapin kannalta viihdetuotannot, kuten Muoniossa kuvattu Suuri Seikkailu 2023, voidaan nähdä erittäin kiinnostavina ja potentiaalisina tuotantoina. Viihde- tuotannoissa kuvauslokaatiot näyttelevät usein yhtä suurta 'roolia' osana tuotantoa, jossa luonto ja maisemat tulevat hyvin esille. Ihanne tilanteessa yksittäisestä tuotan-

nosta voi kasvaa maailmanlaajuinen formaatti, jolloin samalla alueella ja samoissa puitteissa halutaan toteuttaa tuotanto kansainvälisesti vaihtuvine työryhmineen jopa vuosikymmenestä toiseen.

Kuntakierroksilla ja lukuisissa käydyissä keskusteluissa alan ammattilaisten kanssa, viihdetuotantojen mukaan ottaminen Lapin av-alan kannustimeen nähtiin mielenkiintoisena ja potentiaalisena lisänä käsikirjoitettujen elokuvien ja tv-sarjatuotantojen lisäksi.

Viihdetuotannoille tulisi määritellä hieman poikkeava kriteeristö ja liittää viihdetuotannot omaksi tuotantokannustin kelpoiseksi kategoriaksi dokumenttien, elokuvien ja tv-sarjojen lisäksi.

4.4 EHDOTUS KANNUSTINPROSENTISTA

Tuotantoyhtiöille myönnettävä prosentimäärä alueellisilla kannustimilla on yleisesti 10–15%. Alueellinen kannustin myönnetään kansallisen Business Finlandin kannustinprosentin 25 % lisäksi, joten Suomeen houkutellaan keskimääräisesti tuotantoja noin 40 % kannustimella.

Tuotantoyhtiöiden kilpailutukset ja pää-

töksentekoprosessit eri alueiden kanssa vievät oman aikansa ja kannustinprosenttia käytetään selkeänä mittarina alueiden välisessä vertailussa. Vaikka maiden ja alueiden välillä on suuria eroja todellisten kustannuksien välillä, kannustinprosentti on ensimmäinen kysymys, jonka tuotantoyhtiöt kysyvät neuvotteluissa.

Selvitystyön, kuntakierrosten ja työpajojen aikana keskusteluissa esitettiin tuotantokannustinprosentin pilkkomisesta esim. Fim Tampereen mallia hyödyntäen, jossa 10 % myönnetään ns. peruskannustinta ja sen lisäksi 5 % voi saavuttaa erilaisilla markkinointiyhteistyöhön liittyvillä toimenpiteillä. Yhteensä siis 15 %. Business Tampereen alaisuudessa toimii myös Visit Tampere, jonka kanssa yhteistyössä mallista ja budjeista on päästy yhteisymmärrykseen.

Tuotantokannustimella on suuri vaikutus alueen matkailulle ja brändille, joten rakentava yhteistyö ja sopivan mallin löytäminen Lapin matkailuelinkeinon ja Visit-organisaatioiden kanssa olisi suotavaa, mikäli Lapin av-alan tuotantokannustin saadaan perustetuksi.

Tuotantokannustinprosentilla voidaan myös ohjata haluttuja tuotantoja alueelle.

Esimerkiksi elokuville 10 %, TV-sarjoille 15%, animaatioille 12,5% ja dokumenteille 15%. Tai rajoittaa kannustin ainoastaan kotimaisille tuotannoille. Tai keskittää kaikki kannustin viihdetuotannoille 20 %. Vaihtoehtoja on rajattomasti.

On kuitenkin hyvä muistaa, että eri kategorioita ei kannata rakentaa hovin vuoksi ja vaikeuttaa kommunikointia asiakkaiden suuntaan. Tai luoda hallinnollisesti haasteellisempaa prosessia. Selkeä ja yksinkertainen malli on monelta osin tehokkain ja paras tapa edetä – ja kehittää mallia tulevaisuudessa.

Ehdotus:

Lapin tuotantokannustinprosentti 15 %.

4.5 EHDOTUS TUKIMAKSIMISTA

Liittyen sekä rahoitukseen että kriteeristön täyttymiseen on syytä määritellä yksittäinen tukimaksimi per tuotanto. Tällä varmistetaan, että yksittäiselle tuotannolle ei voida myöntää liian suurta osuutta tuotantokannustinbudjetista.

Ehdotus:

Tukimaksimi on 20 % vuosittaisesta tuo-

tantokannustinbudjetista tai 40.000eur kokonaisbudjetin ollessa 200.000 vuodessa.

4.6 POIKKEUKSET

Kriteeristön suhteen ei ole syytä tehdä poikkeuksia. Muuten pian jokainen tuotanto on poikkeus ja se ei edistä tuotantokannustimen tarkoitusta ja tavoitteita. Se myös raskauttaa sen hallinnointia. Toisaalta tukimaksimin suhteen on syytä jättää mahdollisuus myös poikkeuksille, jos esimerkiksi sellainen tuotanto on kiinnostunut kuvauksista Lapissa, joka nähtäisiin ensiarvoisen tärkeänä saada juuri Lappiin. Tällöin elokuvakomissaarin ehdotuksesta päätösvaltainen komitea voisi tehdä poikkeuksen.

4.7 PÄÄTÖKSENTEKO JA HALLINTOON LIITTYVÄT TOIMINTAMALLIT

Kriteeristön täytyttyä elokuvakomissaari esittelee tuotannot erikseen perustettavalle komitealle, joka on päätösvaltainen hyväksymään tuotannot kannustinkelpoisiksi. Tuotantokannustinraha tilitetään tuotantoyhtiölle vasta sen jälkeen, kun tuotantoyhtiö on toimittanut tilintarkastajan vahvistaman selvityksen kirjanpidosta. Tilintarkastuskertomuksessa todetaan rahamäärä, joka alueella on käytetty Lapis-

sa paikallisten työntekijöiden palkkoihin ja paikallisten yritysten palveluksiin. Tätä summaa vastaa suoritetaan takaisinmaksu sovitun tuotantokannustinprosentin mukaisesti (esim. 15 %).

Hallinnosta syntyviin kustannuksiin vaikuttaa kuka rahoitusta hallinnoi ja miten toiminta on organisoitu. Lähtökohtaisesti toivottavaa on, että hallinnointi on keskitetty joko yhteen kuntaan tai esimerkiksi Lapin liittoon. Hallinnointiin vaadittavat resurssit pystytään sulauttamaan jo olemassa olevaan organisaatioon verrattain kevyesti, tarkoittaen arviolta 0,25–0,5 henkilöresurssia. Organisaation sisäinen toimintamalli ja sen asettamat vaatimukset määrittelevät tarkemmin lopullisen tarpeen ja vaatimustason.

4.8 OMISTAJUUS

Tuotantokannustimen tulee olla uskottava ja luotettava asiakkaille, eli tuotantoyhtiöille. Tämän lisäksi sen tulee olla luotettava toimija tuotantojen rahoittajille ja yhteistyökumppaneille, kuten Business Finlandille, joka omalta osaltaan kanavoi tuotantoja Suomeen.

Hankkeen selvitystyön aikana on tullut selväksi, että Lapin elokuvakomission rooli on nähty tärkeänä ja että se sen toimintaa tulisi ehdottomasti jatkaa ja kehittää.

Kuntakierroksilla ja käydyissä keskusteluissa on esitetty jopa ajatuksia omien komi-sioiden perustamisesta lähikuntien kanssa, joka saattaa olla järkevä ratkaisu. On tärkeää, että kannustinta hallinnoidaan sitou-tuneesti, omasta halusta ja kiinnostuksesta, jolloin komission toimintaan syntyy myös selkeä omistajuus ja sen myötä potentiaa-lista tuloksellisuutta.

Mikäli Lappiin ei saada muodostetuksi yhteisesti rahoitettua kannustinta, on todennäköistä että kilpailevat alueet sekä Suomessa että Pohjoismaissa onnistuvat houkuttelemaan tuotantoja puoleensa, jotka 'esittävät' Lappia. Eli hyödyntävät Lappi-brändiä samalla kun keräävät tuotantojen tuomat ostot omille alueensa palveluntarjoajille.

YHTEENVETO

KANNUSTIMEN RAHOITUS:

Kannustimen kuntarahoitus 200.000 eur + kannustimen hallinto 50.000 eur vuosittain kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Lisäksi rahoitettavana elokuvakomission toiminta.

KANNUSTIMEN HALLINTO:

Sulautetaan jo olemassa olevaan organisaatioon (0,25-0,5 henkilövuoden resurssi)

KANNUSTIMEN RAHENNE:

Esitetyt vaihtoehdot (sivut 16-18)

KANNUSTIMEN KRITERISTÖ:

Esityksen mukaisesti (sivut 25-29)

NEXT STEPS:

- 1) Päätetään jatkosta – kuka vastaa ja miten edetään?
- 2) Rahoitusmallista sopiminen
- 3) Aikataulu
- 4) Lisäselvitykset ja mahdollinen jatkohanke käynnistämiseen
- 5) Kommunikointi

LOPPUSANAT

Lapin av-alan tuotantokannustimen selvityshanke antoi hyvän yleiskuvan Lapin yhteisen tuotantokannustimen perustamiseen liittyvistä haasteista ja mahdollisuuksista. Myös elokuvakomission roolia pidetään tärkeänä ja Lapissa kuvaamisen kasvavan kiinnostuksen myötä, sen toiminta nähdään merkityksellisenä myös tulevaisuudessa.

Lapin yhteisen tuotantokannustinpotin kerääminen kunnilta ei saanut kannatusta. Kaikki kunnat olivat kuitenkin pääsääntöisesti kiinnostuneita vaihtoehdosta, jolla voitaisiin tarkkaan määritellä kuntakohtaisesti tuotantojen tuoma raha alueelle ja sitä vastaan suorittaa takaisinmaksu tuotantoyhtiölle sovitun prosentin mukaisesti.

Kaksi pidettyä työpajaa, neljä kuntakierrosta ja lukuisat eri tapaamiset ja haastattelut paransivat yleistä ymmärrystä tuotantokannustimen hyödyistä ja mahdollisuuksista Lapille. Ymmärryksen lähtötaso av-alasta ja tuotantojen positiivisista vaikutuksista alueelle oli hyvin vaihteleva kuntakohtaisesti. Hanketyön siivittämänä yleinen ymmärrys av-alasta parani ja se antaa hyvän pohjan mahdollisille jatkoneuvotteluille kannustimen tulevaisuudesta.

Hankepäällikkö
ANTTI TOIVIAINEN
+358 407 726 809

